Ο Ειδικός Νοσηλευτής Νεφρολογίας στην Ευρώπη

Εισαγωγή και Ιστορικό

Η European Dialysis Transplant Nurses Association/European Renal Care Association) ως ευρωπαϊκός επιστημονικός οργανισμός οφείλει να δώσει προτεραιότητα στην ανάπτυξη μιας Δήλωσης Θέσης της EDTNA/ERCA για τον ειδικό νοσηλευτή νεφρολογίας στην Ευρώπη. Οι ειδικευμένοι νοσηλευτές στη νεφρολογία μοιράζονται διαφορετικά προφίλ εργασίας σε όλη την Ευρώπη όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση της νεφρολογικής ειδικότητας, την αναγνώριση των προσόντων τους και τον τρόπο με τον οποίο αυτό αντιστοιχεί στους μισθούς τους. Είναι επιτακτική η ανάγκη αυτές οι αποκλίσεις να αντιμετωπιστούν και να προωθούνται συνεχώς στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και στις εθνικές αρχές υγειονομικής περίθαλψης, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η αναγνώριση της θέσης των Ειδικών Νοσηλευτών Νεφρολογίας. Το 2018, ως μέρος των εκπαιδευτικών στόχων της που εστιάζουν στον ρόλο των Νοσηλευτών Νεφρολογίας, η EDTNA/ERCA δημοσίευσε το «Προφίλ της Νεφρολογικής Νοσηλευτικής» με στόχο να προσεγγίσει όλους τους επαγγελματίες νεφρολογικής υγείας, που φροντίζουν ασθενείς με χρόνια νεφρική νόσο (ΧΝΝ) και να αυξήσει τη συνειδητοποίηση του ρόλου των νοσηλευτών νεφρολογίας [1].

Με αυτή τη Δήλωση Θέσης η EDTNA/ERCA σκοπεύει να διαμορφώσει τον μελλοντικό ρόλο των Ειδικών Νοσηλευτών Νεφρολογίας και να καθιερώσει την Εταιρία μας, ως βασικό ηγέτη στη νεφρολογική νοσηλευτική. Ο στόχος είναι η προώθηση της ομοιογένειας στην αναγνώριση της θέσης του Ειδικού Νοσηλευτή Νεφρολογίας και στον καθορισμό προγραμμάτων κατάρτισης Ειδικών Νοσηλευτών Νεφρολογίας σε όλη την Ευρώπη.

Το πλαίσιο του ειδικού νοσηλευτή στην Ευρώπη

Τα τελευταία χρόνια, υπάρχει μια αυξανόμενη αλλαγή στην κατάσταση της υγειονομικής περίθαλψης προς μια πιο διεπιστημονική προσέγγιση, όπου ο νοσηλευτής έχει ηγετικό ρόλο σε πολλές κλινικές καταστάσεις, λόγω υψηλών επιπέδων ικανότητας και γνώσης. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ειδικών Νοσηλευτών (ESNO) ορίζει τον «Ειδικό Νοσηλευτή» (Specialist Nurse) συμπεριλαμβάνοντας άλλους επαγγελματικούς όρους όπως Ανώτερους Εξειδικευμένους Νοσηλευτές (Advanced Nurse Practitioner) και Εξειδικευμένους Νοσηλευτές (Nurse Practitioner), όπου αναφέρονται σε νοσηλευτές με πτυχίο (Bachelor) ή άλλο υπόβαθρο ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και έμπειρους νοσηλευτές σε συγκεκριμένους κλάδους της υγείας. Σύμφωνα με τον ESNO, ο ρόλος του Ειδικού Νοσηλευτή μπορεί να συνοψιστεί στις ακόλουθες βασικές αρμοδιότητες: Κλινικός ρόλος, Σχέση με ασθενή, Διδασκαλία και καθοδήγηση ασθενών, Καθοδήγηση, Ερευνά, Οργάνωση και διαχείριση, Ηθική και λήψη αποφάσεων, Ηγεσία και χάραξη πολιτικής, Πρόληψη [2]. Σε αυτό το πλαίσιο, οι Ειδικοί Νοσηλευτές εκτελούν καθήκοντα ανεξάρτητα και παρέχουν φροντίδα και θεραπείες για τις οποίες είναι συχνά πλήρως υπεύθυνοι, βάσει ενός σαφούς και διαφανούς κανονιστικού πλαισίου. Με τα χρόνια, οι Ειδικοί Νοσηλευτές με μεταβασική εκπαίδευση και σχετική επαγγελματική εμπειρία απέκτησαν την ικανότητα να ανταποκρίνονται στη διαχείριση, τη φροντίδα και τη θεραπεία ασθενών σε υψηλότερο επίπεδο, οδηγώντας σε βελτιωμένα αποτελέσματα υγείας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της έρευνας και της τεκμηριωμένης φροντίδας. Το επιστημονικό προφίλ των ειδικών νοσηλευτών είναι αυτό, που κατά κύριο λόγο προσφέρει μακροχρόνια αποτελέσματα και παγιωμένη αναγνώριση του επαγγέλματος.

Όπως σημειώθηκε πρόσφατα σε δήλωση του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) σχετικά με τους εξελισσόμενους ρόλους των Ειδικών Νοσηλευτών, η πρόκληση για τους Ειδικούς Νοσηλευτές είναι να συνειδητοποιήσουν τα οφέλη της απομάκρυνσης από ένα ιατρικό μοντέλο φροντίδας

και προς την υιοθέτηση μιας ολιστικής νοσηλευτικής προσέγγισης όσον αφορά την εκπαίδευση, την αξιολόγηση, τη φροντίδα και την έρευνα προκειμένου να επιτευχθούν τα καλύτερα αποτελέσματα για τους ασθενείς [3].

Στην Ευρώπη και παγκοσμίως, υπάρχει σημαντικό αίτημα για διατήρηση και υποστήριξη της ποιότητας της υγειονομικής περίθαλψης με επικεφαλής επαγγελματίες νοσηλευτές υψηλής εκπαίδευσης που υποστηρίζονται από αναγνωρισμένα πρότυπα εκπαίδευσης της ΕΕ.

Το πλαίσιο του Ειδικού Νοσηλευτή Νεφρολογίας στην Ευρώπη

Η Νεφρολογική Νοσηλευτική είναι μια ειδικότητα αφιερωμένη στην πρόληψη, την προστασία και τη βελτίωση της υγείας ατόμων με νεφρική νόσο και βλάβη, την προώθηση της θεραπείας και την ανακούφιση του άγχους. Οι Νοσηλευτές Νεφρολογίας συνηγορούν υπέρ της φροντίδας ανθρώπων, οικογενειών, κοινοτήτων και πληθυσμών, που επηρεάζονται από νεφρική νόσο, η οποία περιλαμβάνει τόσο τη ΧΝΝ όσο και την οξεία νεφρική βλάβη (ΟΝΒ) [4]. Η ΧΝΝ επηρεάζει ποσοστά μεταξύ 11% - 13% του παγκόσμιου πληθυσμού [5] και η ΟΝΒ επηρεάζει το 20% των ενηλίκων, κατά τη διάρκεια ενός συμβάντος νοσοκομειακής περίθαλψης [6]. Κάθε χρόνο, υπολογίζεται ότι 5-10 εκατομμύρια άνθρωποι πεθαίνουν από νεφρική νόσο, συμπεριλαμβανομένων περίπου 1,7 εκατομμυρίων ανθρώπων όπου ο θάνατος προκαλείται από το ΟΝΒ [7].

Το 2010, 2,62 εκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως υποβλήθηκαν σε αιμοκάθαρση και μέχρι το 2030 η ανάγκη για αιμοκάθαρση αναμένεται να διπλασιαστεί [8]. Η σημαντική παγκόσμια αύξηση του διαβήτη, της παχυσαρκίας και της υπέρτασης έχει συμβάλει στην κλιμάκωση του επιπολασμού της ΧΝΝ και της Νεφρικής Νόσου Τελικού Σταδίου (ESRD), συνώνυμη με τεράστια οικονομική επιβάρυνση [7]. Επιπλέον, αυτές οι ασθένειες αποτελούν σημαντικούς παράγοντες κινδύνου για καρδιαγγειακή νόσο, η οποία είναι η κύρια αιτία θνησιμότητας στη ΧΝΝ [9]. Πολλοί ασθενείς με ΧΝΝ και ΟΝΒ παρουσιάζουν πολλαπλές συννοσηρότητες και θα χρειαστούν την εξειδικευμένη φροντίδα μιας ολόκληρης διεπιστημονικής ομάδας.

Αυτή περιλαμβάνει νεφρολόγους, νοσηλευτές, διαιτολόγους ή διατροφολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους. Ωστόσο, πολλά συστήματα υγειονομικής περίθαλψης δεν προσφέρουν αυτούς τους ειδικούς πόρους και συχνά απαιτείται και αναμένεται από τους Νοσηλευτές Νεφρολογίας, να ενεργήσουν και να αναλάβουν το ρόλο του συντονιστή φροντίδας και του συνηγόρου, για να διασφαλίσουν ότι οι ασθενείς και οι οικογένειές τους έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες, τις πληροφορίες και την εκπαίδευση που απαιτείται[10].

Η πλειοψηφία των Νοσηλευτών Νεφρολογίας εργάζεται με πληθυσμούς ασθενών, που έχουν διαγνωστεί με νεφρική νόσο. Οι Νοσηλευτές Νεφρολογίας εργάζονται επίσης στην κοινότητα, όπου ασχολούνται με την πρόληψη και την έγκαιρη αναγνώριση της νεφρικής νόσου. Επιπλέον, όπως και άλλες ειδικότητες, οι Νοσηλευτές Νεφρολογίας καλούνται να αντιμετωπίσουν την αυξανόμενη γήρανση του πληθυσμού και τις επακόλουθες συνακόλουθες αυξημένες συννοσηρότητες. Προκειμένου να ανταποκριθούν σε αυτές τις διευρυμένες και περίπλοκες απαιτήσεις για τη φροντίδα και τη βελτίωση των υπηρεσιών στους ασθενείς, έχουν αναπτύξει υπηρεσίες νεφρολογικής νοσηλευτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και έτσι ρόλων και ευθυνών, οι οποίες διασφαλίζουν την επικέντρωση στους ασθενείς και την υψηλή ποιότητα. Η σημαντική συμβολή των Νοσηλευτών Νεφρολογίας στην υγειονομική περίθαλψη, μέσα από βελτιώσεις στην ευημερία των ασθενών, ποιοτικά αποτελέσματα, ασφαλή πρότυπα περίθαλψης και μειωμένου κόστους, είναι καλά τεκμηριωμένη [11].

Οι Ειδικοί Νοσηλευτές Νεφρολογίας έχουν υψηλή γνώση και δεξιότητες για την παροχή φροντίδας μέσω παρεμβάσεων διαχείρισης ασθενειών και διευρυμένων προσεγγίσεων φροντίδας. Ασκούνται σε ποικίλα πολυεπιστημονικά περιβάλλοντα χρησιμοποιώντας δεξιότητες κριτικής σκέψης και ως εκ τούτου, προωθούν τα βέλτιστα αποτελέσματα για ασθενείς με νεφρική νόσο [1].

Σύσταση για αναγνώριση του ρόλου του Ειδικού Νοσηλευτές Νεφρολογίας στην Ευρώπη

Ενόψει της απαίτησης για τη διασφάλιση της ποιότητας στη νεφρολογική νοσηλευτική, για παροχή ασφαλούς και κατάλληλης φροντίδας στους ασθενείς, κατά τη διάρκεια μιας περιόδου πρωτοφανούς έλλειψης νοσηλευτών παγκοσμίως (συμπεριλαμβανομένων των Νοσηλευτών Νεφρολογίας), σε συνδυασμό με σημαντικές πολιτικές λιτότητας στους προϋπολογισμούς της υγειονομικής περίθαλψης, η νεφρολογική νοσηλευτική ως ειδικότητα πρέπει να καθιερωθεί καλά και να αναγνωρίζεται σε όλη την Ευρώπη.

Στόχος μας είναι να εφαρμόσουμε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για τη δημιουργία ενός τυποποιημένου συστήματος αναγνώρισης Νοσηλευτών Νεφρολογίας σε όλη την Ευρώπη. Τα τελευταία χρόνια έγιναν σημαντικά σε ό,τι αφορά την εξέλιξη και διεύρυνση των ρόλων σε μερικές κατηγορίες Ειδικούς Νοσηλευτών Νεφρολογίας που έχουν εκπαιδευτεί σε επίπεδο Master. Ωστόσο, αυτό το ακαδημαϊκό πλαίσιο δεν είναι εναρμονισμένο, καθώς υπάρχουν χώρες στην Ευρώπη, όπου δεν υπάρχει επίσημα η νεφρολογική νοσηλευτική ειδικότητα. Ως εκ τούτου, διαπιστώνεται επιτακτική ανάγκη για την εξασφάλιση ισότιμου επιπέδου τυπικής εκπαίδευσης και προγραμμάτων σπουδών, τα οποία να οδηγούν σε ένα ενιαίο επίπεδο επαγγελματικής ποιότητας και αναγνώρισης στην Ευρώπη.

Η EDTNA/ERCA καλεί τις εθνικές αρχές υγειονομικής περίθαλψης και την ΕΕ να επενδύσουν στην επίσημη εκπαίδευση Νοσηλευτών Νεφρολογίας και να εφαρμόσουν διασυνοριακά ρυθμιστικά πλαίσια, προς μια νόμιμη και εναρμονισμένη θέση των ειδικών νοσηλευτών νεφρολογίας σε κάθε χώρα.

Υπάρχει μεγάλη ζήτηση για την καθιέρωση ενός αναγνωρισμένου ευρωπαϊκού τίτλου για τους Ειδικούς Νοσηλευτές Νεφρολογίας σε συνδυασμό με έναν σαφή ορισμό των ρόλων και των αρμοδιοτήτων για τους Ειδικούς Νοσηλευτές Νεφρολογίας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί εύκολα μέσω της πιστοποίησης

προηγμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων νεφρολογικής νοσηλευτικής, αναγνωρισμένων σε όλη την Ευρώπη. Αυτή η διαδικασία θα πρέπει να ευθυγραμμίζεται με τον ESNO, όσον αφορά στο συνεχιζόμενο διαπιστευμένο πρόγραμμα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης (ΣΕΑ) [2] και ο ESNO ανέπτυξε το Κοινό Πλαίσιο Εκπαίδευσης "Ικανότητες Ειδικού Νοσηλευτή: Κοινή βάση αρμοδιοτήτων για ένα Κοινό Πλαίσιο Κατάρτισης για τη κάθε Ειδικότητα" (Competences of the Nurse Specialist (NS): Common plinth of competences for a Common Training Framework of each Specialty) [12].

Η αναγνώριση του ρόλου των Νοσηλευτών Νεφρολογίας, ως ειδικών στην υγειονομική περίθαλψη, είναι ζωτικής και θεμελιώδους σημασίας, για την παροχή φροντίδας υψηλού επιπέδου σε άτομα με νεφρική νόσο. Η αναγνώριση θα οδηγήσει στην πρόοδο της τεκμηριωμένης νεφρολογικής νοσηλευτικής πρακτικής και εν συνεχεία σε οικονομικά οφέλη και οφέλη υγείας για την κοινωνία.

Hergiswil, Μάιος 2020

Ελληνική έκδοση: Ιούνιος 2024

Μετάφραση στην Ελληνική Γλώσσα: Σωτηρούλλα Κωνσταντίνου Γλυκύ

Επιμέλεια Ελληνικής έκδοσης: Βασιλική Ζώη και Αναστασία Λιοσάτου

Βιβλιογραφικές αναφορές

1. The profile of Nephrology nursing. European Dialysis and Transplant Nurses Association / European Renal Care Association (EDTNA/ERCA),1st Edition August, 2018.
https://www.edtnaerca.org/resource/edtna/files/Nursing_Profile_2018.pdf

2. ESNO Position Statement -2019
https://www.google.com/search?client=firefox-bd&q=esno+position+statement

3. https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/a8756593-en.pdf?expires=1555410406&id=id&accname=guest&checksum=40159D9DBD029F9A001390ADF518D559

4. Gomez, N. (2017). Nephrology nursing scope and standards of practice (8th ed.). Pitman, NJ: American Nephrology Nurses Association.

5. Hill, NR, Fatoba, ST, Oke, JL, Hirst, JA, O'Callaghan, CA, Lasserson, DS, Hobbs, R. (2016) Global Prevalence of Chronic Kidney Disease – A Systematic Review and Meta-Analysis. PLoS One. 11(7): e0158765. doi: 10.1371/journal.pone.0158765

6. Susantitaphong, P, Cruz, DN, Cerda, J, Abulfaraj, M, Alqahtani, F, Koulouridis et al. (2013) World Incidence of AKI: A Meta-Analysis Clinical Journal American Society Nephrology Viewed online at http://cjasn.asnjournals.org/content/early/2013/06/05/CJN.00710113.full

7. Luyckx, V. A., Tonelli, M., & Stanifer, J. W. (2018). The global burden of kidney disease and the sustainable development goals. Bulletin of the World Health Organization, 96(6), 414–422D. doi:10.2471/BLT.17.

8. Liyanage T, Ninomiya T, Jha V, Neal B, Patrice HM, Okpechi I, et al. Worldwide access to treatment for end-stage kidney disease: a systematic review. Lancet. 2015 May 16;385(9981):1975–82. doi: http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(14)61601-9 PMID: 25777665

9. Campbell, S., & Roden, J. (2010). Research approaches for novice nephrology nurse researchers. Renal Society of Australasia Journal, 6(3), 114-120.

10. Ulrich, B. (2017). Professional Nephrology Nursing. In S.M. Bodin (Ed.), Contemporary nephrology nursing (3rd ed., pp.9-24) Pitman, NJ: American Nephrology Nurses Association

11. Ulrich, B., & Kear, T. (2015). Patient safety culture in nephrology nurse practice settings: Results by primary work unit, organizational work setting, and primary role. Nephrology Nursing Journal, 42(3), 221-236.

12. ESNO Common Training Framework- Competences of the Specialist Nurse (NS): Common plinth of competences for a Common Training Framework of each specialty. http://www.esno.org/assets/esno-common_training_framework_27-10-2015